

**การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่น
และภูมิปัญญาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง***
**DEVELOPMENT OF CREATIVE TOURISM INNOVATION BASED ON LOCAL MUAY
THAI AND COMMUNITY WISDOM**

เหนือขวัญ บัวเฟื่อน^{1*}, ศักดิ์ชาย เพชรช่วย²

Nueakwan Buaphuan^{1*}, Sakchai Phethchua²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง ประเทศไทย

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, Lampang, Thailand

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต ประเทศไทย

²Faculty of Science and Technology, Phuket Rajabhat University, Phuket, Thailand

*Corresponding author E-mail: Nueakwan@g.lpru.ac.th

*Tel: 092-791-4451

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชน ในการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาในชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยแบบผสมผสานและพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกต การประชุมกลุ่ม เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเป็นผู้มีบทบาทหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา การพัฒนาชุมชน หรือการท่องเที่ยว จำนวน 25 คน ได้แก่ ครูมวย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการชุมชน เยาวชน และผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนทุ่งบ่อแป้นมีศักยภาพด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชน โดยมีค่ายมวยคุ้มวงตะวันตกเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงกับกิจกรรมมวยไทย ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพร การเกษตร อาหารสุขภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ออกแบบกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว นำไปสู่ฐานกิจกรรมหลัก 3 ฐาน คือ ฐานค่ายมวยคุ้มวงตะวันตก ฐานวัดทุ่งบ่อแป้นสามัคคี และฐานโรงเพาะเห็ดลุงสัมพันธ์ รวมทั้งแผนที่และโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน 1 วัน มีคู่มือการท่องเที่ยวแบบ QR Code 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่น ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ช่วยสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน ส่งเสริมการสืบทอดองค์ความรู้มวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนานวัตกรรม, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, มวยไทยพื้นถิ่น, ภูมิปัญญาชุมชน

Abstract

This research aimed to explore the potential of local Muay Thai, community wisdom, and local resources for developing creative tourism activities and to develop creative tourism innovation based on local Muay Thai and community wisdom in Thung Bo Paen Community, Lampang Province. A mixed-methods participatory research and development approach was employed. Data were collected through in-depth interviews, observation, and focus group discussions. Twenty-five key informants were purposively selected based on their roles and experience in local Muay Thai, community wisdom, community development, or tourism. The participants included Muay Thai instructors, community leaders, local scholars, community entrepreneurs, youth representatives, and tourism stakeholders. Data were analyzed using content analysis. The findings revealed that Thung Bo Paen Community possesses strong cultural capital, local wisdom, and community resources, with Khum Wong Tawan Muay Thai Camp serving as the central hub linking Muay Thai with herbal knowledge, agriculture, healthy local food, and indigenous wisdom. Tourism innovation was developed through community participation in designing tourism activities and routes, resulting in three learning bases: Khum Wong Tawan Muay Thai Camp, Thung Bo Paen Samakkhi Temple, and Uncle Samphan's Mushroom Farm. Additional outputs included a one-day community tourism program, a community tourism map, and a trilingual QR Code tourism guide in Thai, English, and Chinese. The study demonstrates that local Muay Thai can promote tourism, generate community income, foster experiential learning between visitors and local residents, and support the sustainable preservation of local wisdom and cultural identity.

Keywords: Creative Tourism Innovation, Creative Tourism, Local Muay Thai, Community Wisdom

บทนำ

ปัจจุบัน แนวโน้มการท่องเที่ยวของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหรือการเยี่ยมชมสถานที่ทั่วไป ไปสู่การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นประสบการณ์และการมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวยุคใหม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และการสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนเจ้าของวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลายเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวในหลายประเทศ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสร้างประสบการณ์ร่วมกับชุมชนผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ (Richards, G. & Raymond, C., 2000); (Richards, G., 2011)

ประเทศไทยมีทุนทางวัฒนธรรมหลากหลายและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, G. & Raymond, C., 2000); (Richards, G., 2011) หลายพื้นที่ได้นำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เช่น ชุมชนบ้านนาต้นจั่น จังหวัดสุโขทัย ซึ่งพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยว (วีรญา พรหมประสิทธิ์, 2565) แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเชื่อมโยงมรดกทางวัฒนธรรมกับการเรียนรู้วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (UNESCO World Heritage Centre, 2024) ซึ่งรวมถึงชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ใช้ทุนวัฒนธรรม วิถีชีวิต และอาหารท้องถิ่นในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน

(นิชมิน ภมร และพัชรี ต้นติวิภาวิน, 2564) โดยเฉพาะ “มวยไทย” ซึ่งถือเป็นศิลปะการต่อสู้ที่สะท้อน อัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน มวยไทยมิได้มีความหมายเพียงในฐานะกีฬาเพื่อการแข่งขัน หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อ การดูแลสุขภาพ สมุนไพร การฝึกฝนร่างกาย และ องค์ความรู้ที่ถ่ายทอด ผ่านครูมวยและชุมชนท้องถิ่น ในช่วงที่ผ่านมา มวยไทยได้รับการผลักดันให้เป็นหนึ่งในทุนวัฒนธรรมสำคัญของ ประเทศไทยในการขับเคลื่อนนโยบาย Soft Power โดยภาครัฐมุ่งส่งเสริมการต่อยอดมวยไทยสู่มิติด้านการท่องเที่ยว กีฬา และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ผ่านการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้มวยไทยสำหรับชาวต่างชาติ การพัฒนากิจกรร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมและเทศกาลมวยไทย เพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศและสร้าง มูลค่าทางเศรษฐกิจ (Government Public Relations Department, 2025); (Tourism Authority of Thailand, 2024) ตามแนวคิดของ Nye ที่อธิบายว่า Soft Power เป็นความสามารถในการสร้างแรงดึงดูดผ่านวัฒนธรรม คุณค่า และนโยบายของประเทศ มากกว่าการใช้อำนาจในเชิงบังคับ (Nye, J. S., 2004)

ชุมชนทุ่งบ่อแป้น อำเภอลำดวน จังหวัดลำปาง เป็นชุมชนที่มีความพร้อมด้านทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะ “ค่ายมวยคุ้มวงตะวัน” ซึ่งก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือของคนในพื้นที่ที่มีความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะมวยไทยพื้นถิ่น ให้แก่เยาวชนและคนในชุมชน ค่ายมวยแห่งนี้ได้ทำหน้าที่ในฐานะพื้นที่ฝึกซ้อมกีฬา และยังเป็นพื้นที่การเรียนรู้ ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงการฝึกมวยไทยเข้ากับวิถีชีวิต คุณค่าทางสังคม และการพัฒนาเยาวชนในชุมชน โดยเฉพาะ การเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้แม่ไม้มวยไทย การไหว้ครู ระเบียบวินัย และ การใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสะท้อนบทบาทของมวยไทยในฐานะทุนวัฒนธรรมและกลไกในการสร้างการเรียนรู้ ร่วมของชุมชน จากการสำรวจพื้นที่และศึกษาศักยภาพของชุมชน พบว่า พื้นที่โดยรอบค่ายมวยยังมีทรัพยากร และภูมิปัญญาชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมมวยไทยและพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นโรงเพาะเห็ดและแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิด ด้านโภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพของนักมวย สมุนไพรพื้นบ้านและภูมิปัญญาการนวดที่ใช้ในการดูแลและ ฟื้นฟูร่างกายหลังการฝึกซ้อม ตลอดจนวัดและพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมสมาธิ ระเบียบวินัย และคุณค่าทางจิตใจที่สัมพันธ์กับการฝึกมวยไทย ซึ่งชุมชนยังมีแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมสร้างสรรค์ อื่น ๆ เช่น งานหัตถกรรม วิถีเกษตร และกิจกรรมด้านสุขภาพ ซึ่งสามารถนำมาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมมวยไทย เพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชนได้

จากการสำรวจและศึกษาศักยภาพในระยะแรก พบว่า แม้ค่ายมวยคุ้มวงตะวันและทรัพยากรของชุมชน จะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่ยังขาดการจัดระบบองค์ความรู้ด้านมวยไทยพื้นถิ่น การออกแบบกิจกรรมเชิงประสบการณ์ และการเชื่อมโยงทุนวัฒนธรรมกับเส้นทางท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ดังนั้น งานวิจัยจึงมุ่งพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน โดยใช้มวยไทยเป็นกลไกในการเชื่อมโยงทรัพยากร วัฒนธรรม และองค์ความรู้ของชุมชนเข้าสู่การออกแบบกิจกรรม แบบมีส่วนร่วม ครอบคลุมการเรียนรู้ด้านมวยไทย สุขภาวะ สมุนไพร วิถีอาหาร และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อสร้าง ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมกับชุมชนผ่านกิจกรรม ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนในการเชื่อมโยงสู่กิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชนในชุมชน ทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบผสมผสานโดยใช้วิธีวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนในการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนทุ่งบ่อแป้น อำเภอกำแพงแสน จังหวัดลพบุรี โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การร่วมสำรวจทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรชุมชน การร่วมวิเคราะห์ศักยภาพ การร่วมวางแผน ออกแบบ กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว ตลอดจนการร่วมสะท้อนผลและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับ บริบทและความต้องการของชุมชน

ประชากร ในการวิจัย ได้แก่ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มวยไทยพื้นถิ่น การพัฒนาชุมชน และการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนทุ่งบ่อแป้น อำเภอกำแพงแสน จังหวัดลพบุรี เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีบทบาทหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ มวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาชุมชน หรือการจัดการท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึก ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน (ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และครูใหญ่โรงเรียนวิสุทธิวิทยา (วัดนางแล) 1 คน) ครูมวยและผู้เกี่ยวข้องกับค่ายมวยคุ้มวงตะวัน จำนวน 3 คน ราษฎรชาวบ้าน จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 3 คน เยาวชนในชุมชน จำนวน 11 คน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลพบุรี จำนวน 1 คน ทั้งนี้ ภายหลัง การพัฒนารูปแบบกิจกรรม คณะคณะผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ไปจัดในลักษณะนำร่อง กับนักท่องเที่ยว เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสังเกตภาคสนาม และแนวคำถามสำหรับการประชุมกลุ่มย่อย โดยเครื่องมือทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในลักษณะวิธีวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษา บริบทและสำรวจศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชน ด้วยการสำรวจพื้นที่ การสังเกต ภาคสนาม การระบุปัญหา และการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) การร่วมวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ผ่านการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน 3) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมและ สื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน โดยมีการนำร่องโปรแกรมการท่องเที่ยว ชุมชนไปใช้กับนักท่องเที่ยว และ 4) การสะท้อนผลและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมจากข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เป็นนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดหมวดหมู่ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตภาคสนาม และการประชุมกลุ่มย่อย พร้อมตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบ แบบสามเส้า โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันและจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล สำคัญเพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ชุมชนทุ่งบ่อแป้นมีศักยภาพด้านทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนที่สามารถ เชื่อมโยงกับมวยไทยพื้นถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยผลการศึกษาดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. สำนวนศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนในการเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง

1.1 บริบทพื้นที่บ้านทุ่งบ่อแป้น

ชุมชนทุ่งบ่อแป้น ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เป็นชุมชนชนบทที่ยังคงรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาไว้ โดยมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตรและการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการสังสรรค์ความรู้ด้านการเกษตร อาหารพื้นบ้าน สมุนไพร และหัตถกรรมที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นสู่คนรุ่นต่อมาชุมชนได้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการสร้างแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การเกษตร โรงเพาะเห็ด สมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ งานหัตถกรรม และกิจกรรมทางวัฒนธรรม

จากการสำรวจพื้นที่ พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตและทรัพยากรของชุมชนสู่การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยมีแหล่งเรียนรู้สำคัญ ได้แก่ โรงเพาะเห็ด ลุงสัมพันธ์ สนามฟาร์ม และสยามกะลา ซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

1.2 ศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนในการเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง

ผลการวิจัยประเด็นศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนในการเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการผ่านการสำรวจพื้นที่ การสังเกตภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้นำชุมชน ครูมวย ปราชญ์ชาวบ้าน เยาวชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรของชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่น พบว่า ค่ายมวยคุ้มวงตะวันตก มีบทบาทสำคัญในฐานะพื้นที่ถ่ายทอดองค์ความรู้มวยไทยพื้นถิ่น ศูนย์กลางกิจกรรมของเยาวชน และศูนย์กลางในการเชื่อมโยงทรัพยากรของชุมชนสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ค่ายมวยเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดศิลปะมวยไทยแก่เยาวชนและคนรุ่นใหม่ ผ่านกิจกรรมฝึกแม่ไม้มวยไทย การไหว้ครู และการปลูกฝังระเบียบวินัย ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ รวมถึงเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ค่ายมวยคุ้มวงตะวันตกยังมีศักยภาพในการทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกิจกรรมมวยไทยเข้ากับทรัพยากรของชุมชนในด้านสุขภาพ วิถีอาหาร วิถีเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมชุมชน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และเชื่อมโยงไปสู่แหล่งเรียนรู้อื่นภายในชุมชนได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้ง ยังพบว่า ชุมชนทุ่งบ่อแป้นมีศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่น โดยสามารถจัดกิจกรรมออกเป็น 3 ฐาน การเรียนรู้หลัก ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม สุขภาวะ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาชุมชนเข้าด้วยกัน

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นของชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง

ประเภทองค์ประกอบ	แหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ฐานกิจกรรมหลัก	ค่ายมวยคุ้มวงตะวันตก	มวยไทยคลายเส้น ไร่ไหว้ครู นาฏมวยไทย การกดจุดคลายเส้น การทำนํ้ามันครุมวย	ถ่ายทอดองค์ความรู้มวยไทยพื้นถิ่น เชื่อมโยง สุขภาพ ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชน
	วัดทุ่งบ่อแป้นสามัคคี	กิจกรรมสมาธิ การสวดมนต์ และการเรียนรู้บทบาทของวัด	เชื่อมโยงมวยไทยกับมิติด้านจิตใจ ระเบียบวินัย และวิถีวัฒนธรรมของชุมชน
	โรงเพาะเห็ดลุงสัมพันธ์	การเพาะเห็ดและ การประกอบอาหารจากเห็ด	เชื่อมโยงโภชนาการ สุขภาพ และวิถีอาหารของนํ้ามวยไทย

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นของชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง (ต่อ)

ประเภทองค์ประกอบ	แหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
แหล่งเรียนรู้สนับสนุน	ฟาร์มกบป่าเดช	การเลี้ยงกบและวิถีเกษตร	สนับสนุนกิจกรรมเรียนรู้ด้านอาหารและวิถีชีวิตของชุมชน
	แปลงปลูกผักปลอดสาร	การปลูกผักพื้นบ้านและเกษตรปลอดภัย	เชื่อมโยงการเรียนรู้ด้านโภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ
	สนามฟาร์ม	การเลี้ยงสัตว์และวิถีเกษตร	ถ่ายทอดวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน
	หจก.ทุ่งบ่อแป้นสุราภรณ์	การเรียนรู้ภูมิปัญญาการต้มสุราพื้นบ้าน	ถ่ายทอดภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน
	สยามกะลา	การทำโคมไฟจากกะลามะพร้าว	เชื่อมโยงเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการเพิ่มมูลค่าทรัพยากรท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนทุ่งบ่อแป้นไม่ได้อาศัยเพียงกิจกรรมมวยไทยพื้นถิ่นเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่เกิดจากการบูรณาการฐานกิจกรรมหลักร่วมกับแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรของชุมชนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ วัฒนธรรม สุขภาวะ วิถีเกษตร อาหาร และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยค่ายมวยคุ้มวงตะวันตกหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนเกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างมวยไทยพื้นถิ่นกับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเป็นระบบ

2. การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน

2.1 ผลการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน

ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนทุ่งบ่อแป้นมุ่งเน้นการบูรณาการมวยไทยพื้นถิ่นร่วมกับภูมิปัญญาและทรัพยากรของชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตของชุมชนผ่านประสบการณ์จริง โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของครูมวย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เยาวชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมวิเคราะห์ศักยภาพของทรัพยากรชุมชน ออกแบบกิจกรรม และพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทและอัตลักษณ์ของพื้นที่

กระบวนการดังกล่าว คณะผู้วิจัยและชุมชนได้ร่วมกันพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ฐานกิจกรรมหลัก แหล่งเรียนรู้ของชุมชน โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบ 1 วัน คู่มือการท่องเที่ยวในรูปแบบดิจิทัล และแผนที่การท่องเที่ยว โดยองค์ประกอบทั้งหมดได้รับการออกแบบให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการมวยไทยพื้นถิ่น สุขภาวะ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนทุ่งบ่อแป้น และสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญา

ชุมชน

องค์ประกอบนวัตกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
ฐานกิจกรรมสร้างสรรค์ 3 ฐาน	ค่ายมวยคุ้มวงตะวันตก วัดทุ่งบ่อแป้นสามัคคี และโรงเพาะเห็ดลุงสัมพันธ์	เกิดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ บนฐานมวยไทยพื้นถิ่น
แหล่งเรียนรู้เชื่อมโยงในชุมชน	ฟาร์มกบป่าเดช แปลงปลูกผักลุงทอง สมานฟาร์ม หจก.ทุ่งบ่อแป้นสุรากลั่น และสยามกะลา	เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรม ด้านเกษตร อาหาร ภูมิปัญญา และ เศรษฐกิจสร้างสรรค์
โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบ 1 วัน	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยง ระหว่างฐานกิจกรรม และแหล่งเรียนรู้	เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน เชิงสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
คู่มือการท่องเที่ยวรูปแบบดิจิทัล	คู่มือข้อมูลกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ ในรูปแบบ QR Code	นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูล ได้สะดวก
แผนที่การท่องเที่ยวชุมชน	การเชื่อมโยงเส้นทางกิจกรรม และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่	เพิ่มความสะดวกในการเดินทาง และการเรียนรู้ภายในชุมชน

ภายหลังการพัฒนาฐานกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับชุมชนออกแบบ “โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์แบบ 1 วัน” สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเรียนรู้มวยไทยพื้นถิ่นและวิถีชีวิตของชุมชน โดยกำหนดลำดับกิจกรรมให้เชื่อมโยงกันในลักษณะของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ตั้งแต่กิจกรรมการเรียนรู้มวยไทย สุขภาพสมาธิ วิถีอาหาร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และมีส่วนร่วมกับชุมชนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์แบบ 1 วันของชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง

เวลา	กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้
09.00 - 09.15 น.	ต้อนรับนักท่องเที่ยวและแนะนำบริบทของชุมชนทุ่งบ่อแป้นและค่ายมวยคุ้มวงตะวันตก	เรียนรู้บริบทชุมชนและบทบาทของค่ายมวยต่อชุมชน
09.15 - 10.00 น.	กิจกรรมเรียนรู้แม่ไม้มวยไทย การไหว้ครู และทักษะพื้นฐานมวยไทย	เรียนรู้วัฒนธรรมมวยไทยพื้นถิ่น และการเคลื่อนไหวเชิงสุขภาพ
10.00 - 10.15 น.	รับชมการฝึกซ้อมและการแสดงนาฏยศัพท์มวยไทยของเยาวชนในค่ายมวย	เรียนรู้การสืบทอดมวยไทยผ่านบทบาทของเยาวชนในชุมชน
10.15 - 10.30 น.	พักรับอาหารว่างและเครื่องดื่มสมุนไพรพื้นบ้าน	เรียนรู้การใช้สมุนไพรและวิถีสุขภาพของชุมชน
10.30 - 12.00 น.	กิจกรรมเก็บเห็ด เรียนรู้การเพาะเห็ด และการเตรียมวัตถุดิบอาหารพื้นบ้าน	เรียนรู้วิถีเกษตรชุมชนและโภชนาการที่เชื่อมโยงกับสุขภาพนักมวย
12.00 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันจากวัตถุดิบในชุมชน	เรียนรู้วิถีอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของชุมชน
13.15 - 13.45 น.	เยี่ยมชมวัดทุ่งบ่อแป้นสามัคคี และร่วมกิจกรรมสมาธิ-สวดมนต์	เรียนรู้บทบาทของวัดต่อวิถีชีวิต และมิติด้านจิตใจของชุมชน
13.45 - 14.15 น.	กิจกรรม workshop การทำน้ำมันมวยสมุนไพร	เรียนรู้ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพ และการฟื้นฟูร่างกายของนักมวย
14.15 - 14.30 น.	พักรับอาหารว่างและเครื่องดื่ม	สร้างปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน
14.30 - 15.30 น.	กิจกรรมแช่เท้าสมุนไพรและนวดผ่อนคลาย	เรียนรู้ภูมิปัญญาด้านสุขภาพ และการผ่อนคลายร่างกาย
15.30 น. เป็นต้นไป	สรุปกิจกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเดินทางกลับ	สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้พัฒนาสื่อและเครื่องมือสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบดิจิทัล โดยจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวชุมชนทุ่งบ่อแป้นในรูปแบบ QR Code เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยว และรายละเอียดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในชุมชนได้อย่างสะดวก รวมไปถึงออกแบบแผนที่การท่องเที่ยวชุมชนเพื่อใช้เชื่อมโยงเส้นทางกิจกรรมและเพิ่มความสะดวกในการเดินทางและเรียนรู้ภายในพื้นที่

ภาพที่ 1 คู่มือการท่องเที่ยวชุมชนทุ่งบ่อแป้นในรูปแบบ QR Code

ภาพที่ 2 แผนที่ท่องเที่ยวชุมชนทุ่งบ่อแป้น

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนทุ่งบ่อแป้นมิได้มุ่งเน้นเพียงการจัดกิจกรรมด้านมวยไทยเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการบูรณาการมวยไทยพื้นถิ่นร่วมกับภูมิปัญญา ทรัพยากร และวิถีชีวิตของชุมชนเข้าสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนสู่ผู้มาเยือนได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ยังเป็นแนวทางในการยกระดับมวยไทยพื้นถิ่นสู่การเป็นทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนต่อไป

2.2 ข้อคิดเห็นและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่องิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิจัยจากการทดลองใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชนในชุมชนทุ่งบ่อแป้น พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่บูรณาการมวยไทยเข้ากับวิถีชีวิต สุขภาวะ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความเข้าใจมวยไทยในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมมากกว่าการเป็นเพียงกิจกรรมด้านกีฬา ทั้งนี้ กิจกรรมมวยไทยคลายเส้น การรำไหว้ครู และนาฏมวยไทย ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับเยาวชนในชุมชน ขณะที่กิจกรรมด้านสุขภาวะ เช่น การทำน้ำมันครุมวย การกดจุดคลายเส้น การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ตลอดจนกิจกรรมการเพาะเห็ดและการประกอบอาหารพื้นบ้าน ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพ วิถีอาหาร และความสัมพันธ์ระหว่างโภชนาการกับวิถีชีวิตของนักมวยไทย

นอกจากนี้ จากข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดของแบบประเมินภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวสะท้อนความคิดเห็นทั้งในด้านจุดเด่นของกิจกรรมและประเด็นที่ควรพัฒนา โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การรับรู้คุณค่าของมวยไทยในฐานะทุนทางวัฒนธรรม 2) ความต้องการขยายระยะเวลาของโปรแกรมการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การสื่อความหมายภายในชุมชน และ 4) ความเหมาะสมของกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวหลากหลายช่วงวัย ตัวอย่างข้อเสนอแนะ เช่น “กิจกรรมสนุกสนาน เปิดประสบการณ์ใหม่ทำให้รู้มวยไทยไม่ได้เป็นแค่กีฬา แต่เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม” ซึ่งสะท้อนว่ากิจกรรมสามารถถ่ายทอดคุณค่าของมวยไทยในฐานะทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างชัดเจน ขณะที่ข้อเสนอแนะว่า “ควรจัดกิจกรรมมากกว่าหนึ่งวันหรือมีที่พัก เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น” แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการต่อยอดโปรแกรมการท่องเที่ยวจากรูปแบบ 1 วัน ไปสู่การพัฒนาโปรแกรมแบบพักค้างคืนร่วมกับชุมชนในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะว่า “ป้ายบอกทางยังไม่ชัดเจน แต่ก็ยังดีที่มีพิกัดใน Google Maps ให้” ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาป้ายสื่อความหมายและระบบนำทางภายในพื้นที่ ขณะที่ความคิดเห็นว่า “กิจกรรมเหมาะกับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็ก ๆ ชอบมาก ส่วนผู้ใหญ่ชอบการนวด” แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถตอบสนองความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มีช่วงวัยแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า “อากาศค่อนข้างร้อน” ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับช่วงเวลาการจัดกิจกรรมหรือเพิ่มจุดพักและพื้นที่ร่มเงา เพื่อยกระดับประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวจากคำถามปลายเปิดภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ประเด็นที่สังเคราะห์	ตัวอย่างข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว	การตีความเชิงวิจัย	แนวทางพัฒนา
การรับรู้คุณค่าของมวยไทย	“กิจกรรมสนุกสนาน เปิดประสบการณ์ใหม่ ทำให้รู้มวยไทยไม่ได้เป็นแค่กีฬา แต่เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม”	นักท่องเที่ยวยอมรับมวยไทยในฐานะทุนทางวัฒนธรรมและเครื่องมือถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชน	คงรูปแบบกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวจากคำถามปลายเปิดภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม (ต่อ)

ประเด็นที่สังเคราะห์	ตัวอย่างข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว	การตีความเชิงวิจัย	แนวทางพัฒนา
ระยะเวลาของโปรแกรม	“ควรจัดกิจกรรมมากกว่าหนึ่งวัน หรือมีที่พัก”	นักท่องเที่ยวต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนอย่างลึกซึ้ง	พัฒนาโปรแกรม 2 วัน 1 คืน และเชื่อมโยงกับโฮมสเตย์หรือที่พักชุมชน
สิ่งอำนวยความสะดวก	“ป้ายบอกทางยังไม่ชัดเจน แต่ก็ยังดีที่มีพิกัดใน Google Maps”	ระบบนำทางดิจิทัลช่วยอำนวยความสะดวก แต่การสื่อความหมายภายในพื้นที่ยังควรได้รับการพัฒนา	ปรับปรุงป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย และจุดแนะนำเส้นทาง
ความเหมาะสมของกิจกรรม	“กิจกรรมเหมาะกับทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะเด็ก ๆ ชอบมาก ผู้ใหญ่ชอบการนวด”	กิจกรรมสามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่มวัย	พัฒนากิจกรรมเฉพาะสำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ และครอบครัว
สภาพแวดล้อม	“อากาศค่อนข้างร้อน”	ปัจจัยด้านสภาพอากาศมีผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว	ปรับช่วงเวลาจัดกิจกรรม เพิ่มจุดพัก น้ำดื่ม และพื้นที่ร่มเงา

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนได้อย่างชัดเจน โดยมวยไทยพื้นถิ่นทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงกิจกรรมด้านวัฒนธรรม สุขภาวะ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ขณะเดียวกัน ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวสะท้อนให้เห็นประเด็นที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้แก่ การขยายระยะเวลาของโปรแกรม การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสื่อความหมายในพื้นที่ รวมถึงการปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม อันจะช่วยยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า มวยไทยพื้นถิ่นสามารถทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรของชุมชนเข้าสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากมวยไทยในบริบทของชุมชนทุ่งบ่อแป้นมิได้ถูกนำเสนอในฐานะกิจกรรมกีฬาเพียงอย่างเดียว แต่ได้รับการบูรณาการเข้ากับวิถีชีวิต สุขภาวะ วิถีอาหาร และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพของมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มวยไทยพื้นถิ่นสามารถสร้างคุณค่าให้แก่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากมวยไทยไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงกิจกรรมด้านกีฬา หากแต่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และทรัพยากรของชุมชนให้เกิดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมาย นักท่องเที่ยวจึงไม่ได้รับเพียงประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ยังสามารถเรียนรู้วิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่หล่อหลอมอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับคนในพื้นที่ ส่งผลให้การท่องเที่ยวเกิดคุณค่าในมิติของการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการสร้างความเข้าใจต่อบริบททางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Richards, G., พงศ์กฤต นันทนากรณ์ และอริป จันทรสุรีย์ ที่อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม

ของนักท่องเที่ยวในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์และทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน มากกว่าการเป็นเพียงผู้รับชมกิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยว (Richards, G., 2011); (พงศ์กฤต นันทนากรณ์ และอธิป จันทรสุรีย์, 2564) การที่นักท่องเที่ยวเกิดประสบการณ์ร่วมกับชุมชน เป็นผลมาจากการเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้ร่วมกับครุมวย ปราชญ์ชาวบ้าน และคนในชุมชนโดยตรง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้มาเยือนเข้าใจคุณค่าของมวยไทยในฐานะส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต มากกว่าการมองว่าเป็นเพียงศิลปะการต่อสู้หรือกิจกรรมด้านกีฬา จึงทำให้ประสบการณ์ที่ได้รับมีความหมาย และสามารถสร้างความประทับใจได้ลึกซึ้งกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นการรับชมหรือการสาธิตเพียงอย่างเดียว ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Suriyankietkaew, S. et al. ซึ่งพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนเกิดจากการบูรณาการทุนของชุมชนหลายด้าน ได้แก่ ทุนวัฒนธรรม ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จนนำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรม การสร้างรายได้ และการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (Suriyankietkaew, S. et al., 2025) อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานดังกล่าวในประเด็นที่ว่า มวยไทยพื้นถิ่นทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงทุนของชุมชนแต่ละด้านเข้าด้วยกัน ทำให้ทรัพยากรด้านสมุนไพร วิถีอาหาร สุขภาวะ และวิถีเกษตร ไม่ได้สร้างคุณค่าแยกจากกัน แต่หลอมรวมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านมวยไทยพื้นถิ่น ส่งผลให้เกิดคุณค่าเพิ่มทั้งในด้านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวภรณ์ เลิศกุลทานนท์ และคณะ ซึ่งเสนอว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ควรอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและนำไปสู่ความยั่งยืนของพื้นที่ (เยาวภรณ์ เลิศกุลทานนท์ และคณะ, 2568) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นเพิ่มเติมว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนไม่ได้ก่อให้เกิดเพียงการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้จากครุมวย ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้รู้ในพื้นที่สู่ผู้มาเยือนผ่านประสบการณ์ตรง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าใจคุณค่าและอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างลึกซึ้ง ซึ่งช่วยเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ดังนั้น ผลการวิจัยดังกล่าว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า มวยไทยพื้นถิ่นมิได้เป็นเพียงทรัพยากรการท่องเที่ยว แต่เป็นกลไกในการบูรณาการภูมิปัญญาและทรัพยากรของชุมชนให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน

ข้อค้นพบจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นเกิดจากกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ร่วมวิเคราะห์ศักยภาพ ออกแบบกิจกรรม กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับทุนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน การมีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่และตอบสนองต่อศักยภาพที่แท้จริงของชุมชน มากกว่าการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภายนอกเพียงฝ่ายเดียว ส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ พร้อมทั้งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พงศ์กฤต นันทนากรณ์ และอธิป จันทรสุรีย์ ที่เสนอว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรเกิดจากความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบกิจกรรมบนฐานทุนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน (พงศ์กฤต นันทนากรณ์ และอธิป จันทรสุรีย์, 2564)

ข้อค้นพบยังสะท้อนให้เห็นว่า มวยไทยพื้นถิ่นทำหน้าที่เป็นแกนกลางของการบูรณาการทรัพยากรและภูมิปัญญาชุมชนให้เกิดเป็นนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากมวยไทยสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านสุขภาพ สมุนไพร วิถีอาหาร เกษตรกรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้เกิดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กัน นักท่องเที่ยวจึงสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าการรับชมกิจกรรมในลักษณะของการสาธิตเพียงอย่างเดียว ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Suriyankietkaew, S. et al. ที่พบว่า การบูรณาการทุนของชุมชนหลายด้านเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (Suriyankietkaew, S. et al., 2025) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นเพิ่มเติมว่า มวยไทยพื้นถิ่นมิได้เป็นเพียงหนึ่งในทุนวัฒนธรรมของชุมชน หากแต่ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรของชุมชนให้หลอมรวมเป็นระบบการเรียนรู้เดียวกัน ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นประเด็นที่แตกต่างจากงานศึกษาก่อนหน้า

อีกประการหนึ่ง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบ 1 วัน การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวผ่าน QR Code แผนที่การท่องเที่ยว และสื่อการเรียนรู้ 3 ภาษา ไม่ได้เป็นเพียงสื่อประชาสัมพันธ์หรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เป็นองค์ประกอบของนวัตกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงฐานการเรียนรู้และกิจกรรมของชุมชนให้เป็นระบบเดียวกัน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูล เรียนรู้ลำดับกิจกรรม และทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมวยไทยพื้นถิ่นกับภูมิปัญญาของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การใช้สื่อหลายภาษายังช่วยขยายโอกาสในการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนไปสู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของการท่องเที่ยวร่วมสมัยที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวภรณ์ เลิศกุลทานนท์ และคณะ ที่เสนอว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ควรอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและสร้างความยั่งยืนให้แก่พื้นที่ (เยาวภรณ์ เลิศกุลทานนท์ และคณะ, 2568) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นเพิ่มเติมว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้มีบทบาทเฉพาะในขั้นตอนการออกแบบกิจกรรม แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้นวัตกรรมสามารถดำรงอยู่และพัฒนาต่อได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากครูมวย ราษฎ์ชาวบ้าน เยาวชน และคนในชุมชนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมออกแบบ ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ และร่วมปรับปรุงกิจกรรมตามบริบทของพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) การสืบทอดองค์ความรู้ และการต่อยอดนวัตกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากผลการวิจัย สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ได้ว่า การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นสามารถขับเคลื่อนได้โดยใช้มวยไทยพื้นถิ่นเป็นกลไกหลักในการบูรณาการทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรของชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว อันนำไปสู่การยกระดับประสบการณ์การท่องเที่ยว ควบคู่กับการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของชุมชน การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เป็น “โมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน” ของชุมชนทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง ซึ่งใช้มวยไทยพื้นถิ่นเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรของชุมชนสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โมเดล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

ได้แก่ 1) ทุนวัฒนธรรมและทรัพยากรชุมชน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 4) ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน โดยมีค้ายมวยคุ้มวงตะวัน เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงมวยไทยพื้นถิ่นกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาของชุมชน เช่น วัด โรงเพาะเห็ด สมุนไพร วิถีอาหาร และงานหัตถกรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ นอกจากนี้ โมเดลยังบูรณาการนวัตกรรมการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ โปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนแบบ 1 วัน คู่มือการท่องเที่ยวอัจฉริยะ แผนที่ดิจิทัลในรูปแบบ QR Code และสื่อประชาสัมพันธ์ 3 ภาษา (ไทย อังกฤษ และจีน) เพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลและสนับสนุนการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ องค์ความรู้ที่ได้แสดงให้เห็นว่า มวยไทยพื้นถิ่นสามารถพัฒนาเป็นกลไกเชื่อมโยงทุนวัฒนธรรมและทรัพยากรของชุมชนไปสู่การสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ วัฒนธรรมพิธีกรรม การสืบทอดอนุรักษ์ภูมิปัญญาชุมชน ผ่านเยาวชนตัวน้อย ชุมชนสามารถสร้างรายได้ ขยายฐานการท่องเที่ยวเชิงกีฬา สร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และเกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

โมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน
บ้านทุ่งบ่อแป้น จังหวัดลำปาง

ภาพที่ 3 โมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มวยไทยพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชุมชนทุ่งบ่อแป้นมีศักยภาพในการนำมวยไทยพื้นถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชนมาบูรณาการเพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมออกแบบกิจกรรมและเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม สุขภาวะ วิถีเกษตร และภูมิปัญญาท้องถิ่น จนนำไปสู่การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวและสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การอนุรักษ์อัตลักษณ์ของชุมชน และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ดังนั้น ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การสื่อสารภาษาต่างประเทศ และการบริการนักท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัลและหลายภาษา รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในการสืบทอดองค์ความรู้มวยไทยพื้นถิ่นและ

ภูมิปัญญาชุมชน นำไปสู่การอนุรักษ์ทุนวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นในระยะยาว รวมทั้งศึกษาพฤติกรรม ความพึงพอใจ และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมวยไทยพื้นถิ่นในพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพและแนวทางการพัฒนาในบริบทของชุมชนไทยที่แตกต่างกัน และนำไปสู่การขยายผลองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับพื้นที่และระดับประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณิชน ภมร และพัชรี ตันติวิภาวิน. (2564). การจัดการแหล่งชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 7(2), 106-118.
- พงศ์ฤต นันทนากรณ์ และอธิป จันทรสุรีย์. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดราชบุรี. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9(1), 109-124.
- เยาวภรณ์ เลิศกุลทานนท์ และคณะ. (2568). การออกแบบการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์: แนวทางในการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวชุมชนใน "ย่านกะดีจีน" เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 19(1), 182-196.
- วีรญา พรหมประสิทธิ์. (2565). ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Government Public Relations Department. (2025). Soft power of Muay Thai to boost tourism and local economy. Retrieved July 6, 2026, from <https://shorturl.asia/HOiPv>
- Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs.
- Richards, G. & Raymond, C. (2000). Creative tourism. *ATLAS news*, 23(8), 16-20.
- Richards, G. (2011). Creativity and tourism: The state of the art. *Annals of Tourism Research*, 38(4), 1225-1253.
- Suriyankietkaew, S. et al. (2025). Community Capitals Framework for Sustainable Development: A Qualitative Study of Creative Tourism in Ban Chiang World Heritage Site. *Sustainability*, 17(8), 3311. <https://doi.org/10.3390/su17083311>
- Tourism Authority of Thailand. (2024). Amazing Muay Thai Experience continues to showcase legendary Thai martial art. Retrieved July 7, 2026, from <https://shorturl.asia/3rwPK>
- UNESCO World Heritage Centre. (2024). Ban Chiang Archaeological Site. Paris: UNESCO World Heritage Centre.